

A man and a woman are standing in front of a religious display. The man is on the left, wearing a dark jacket and light blue trousers. The woman is on the right, wearing a green checkered suit. Behind them is a large, ornate statue of a religious figure, possibly the Virgin Mary, adorned with flowers and surrounded by many lit candles. The background is a bright red wall.

Met liefde en respect redden we het

Levenswerkboek van een jong Romagezin

Met liefde en respect redden we het

Levenswerkboek van een jong Roma gezin

Colofon

Met liefde en respect redden we het. *Een productie van het
Pastoraat Woonwagenebewoners, Sinti en Roma in Nederland (PWN)*

Uitgave: Stichting Media PWN

Emmaplein 19 C, 5211 VZ 's-Hertogenbosch

073-7370223

pwin@telfort.nl

www.pwin.nl

Samenstelling: Jan van der Zandt m.s.c.

Eindredactie: het PWN

Redactie: Nita van Bergen

Vormgeving: Buro Tweevoud, Heeswijk-Dinther

Oplage: 400 exemplaren

Uitgave: april 2019

ISBN 978-90-814094-9-0

Met liefde en respect redden we het

Levenswerkboek van een jong Romagezin

Inhoudsopgave

Voorwoord / 3

Gesprek 1: Met onze ouders / 4

Gesprek 2: Werk van opa / 7

Gesprek 3: Doel van het project / 9

Gesprek 4: Luxe zorgt voor minder respect / 12

Gesprek 5: Romavrouw vroeger en nu / 16

Gesprek 6: Uit een andere wereld / 19

Gesprek 7: Eenzijdige hulpverlening vernietigend / 23

Gesprek 8: Uitzendbureau voor Roma / 27

Gesprek 9: Invloed van het Geloof / 30

Gesprek 10: Ongedocumenteerden vragen om bevrijding uit het niemandsland / 32

Gesprek 11: Ontwikkelingshulp en maatwerk voor Roma / 37

Foto's uit Slowakije door Antoon Egging / 39

Eerder verschenen levenswerkboekjes / 43

Voorwoord

Samen naar de toekomst kijken

Wij Roma zijn internationaal ingesteld. We spreken een eigen – niet aan land en nationaliteit gebonden – taal. Wij zijn verbonden aan families, verspreid over het hele Europese continent en ver daar buiten. We hebben echter ons eigen moederland ver in de tijd achtergelaten. We blijken 1000 jaar geleden weggetrokken te zijn uit India en Pakistan. Dat heeft ons over de jaren heen een grote vrijheid gegeven om ons over de wereld te bewegen, maar ook weer een grote afhankelijkheid van de plaats en bij de mensen waar wij nu verblijven.

Tegenover de nomadische tijd van wel-
eer staat nu een permanent verblijf waar
wij met onze kinderen een nieuwe toe-
komst dienen op te bouwen. Sinds de
opheffing van het IJzeren Gordijn, zijn
veel Roma uit de voormalige commu-
nistische landen weggetrokken naar het
vrijere Europa. Een nieuwe tijd is aange-
broken waarin onze kinderen onderwijs
dienen te genieten en werk te krijgen in
de burgersamenleving.

Eeuwenoude gewoonten en structuren
van onze cultuur staan op de helling.
Kunnen we nog onszelf zijn? Is onze taal
opgewassen tegen deze moderne we-
reld of moeten we alles prijs geven en
opgaan in de burgersamenleving?

In dit bundeltje geven wij een stem aan
de broeders en zusters die tegen muren
van onbegrip lopen en omkomen in de
werk- en leefsysteem van het nieuwe
thuisland. We geven aan het boekje de
titel 'Met liefde en respect redden wij
het'. Wij zeggen hiermee dat er geen an-
dere weg is om thuis te raken. Wij komen
uit zulk een andere wereld en een tijd
die nog vaak stil staat of heel langzaam
gaat. Een verandering kan alleen maar
plaatsvinden als we met elkaar van hart
tot hart spreken en ernaar handelen.
Dan is er begrip en respect. En begrip en
respect kent geen tijd en geen systeem.
Liefde en respect biedt een klimaat waar
we samen kunnen groeien ieder op zijn
eigen manier. Wij willen ons voor die toe-
komst inzetten.

Deze bundel gesprekken is een afspiege-
ling van ons eigen leven en van het leven
van degene die wij hebben mogen ont-
moeten en met wie wij verbonden zijn.
Samen kijken we naar die toekomst. Een
toekomst die anders is dan het verleden
en waar onze taal en cultuur zich verder
in kan ontwikkelen.

We zoeken medewerkers, bemiddelaars,
die onze kinderen helpen naar een beter
onderwijs en werkgelegenheid. Waarin
zij zelfstandig hun leven kunnen opbou-
wen.

Jong Romagezin

Met onze ouders

In 2016

Onze ouders

Wij zijn beiden bijna 65 jaar. En beiden afstammelingen van Roma die al vanaf de Eerste Wereldoorlog in Nederland zijn. Daarvoor heeft mijn familie eeuwenlang in Hongarije gewoond en het hele land rondgetrokken. We zijn onszelf niet zo erg bewust van deze lange voor-geschiedenis. Wel kunnen we uiteraard veel vertellen over wat we in ons leven zelf hebben meegemaakt.

We zijn onszelf niet zo erg bewust van deze lange voorgeschiedenis. Wel kunnen we uiteraard veel vertellen over wat we in ons leven zelf hebben meegemaakt.

Roma jochie van 11

Ik kom uit een groot gezin. Ons gezin kreeg geen uitkering en had geen verdiensten uit werk. We moesten dagelijks zelf ons eten – en wat verder nodig was voor ons onderhoud – bij elkaar 'schooien'. Omdat we steeds rondtrokken in de grensgebieden van Nederland, België en Duitsland zochten we naar boeren en burgers die ons goedgezind waren. De meest vriendelijke en goedgeefse mensen vonden we in België. Toen ik 11 jaar was, moest ik zelf de kost gaan verdienen. Mijn specialiteit was scharen- en messenslijpen. Terugkijkend op die tijd en kijkend naar mijn kleinkinderen, vind ik het nog steeds zeer verwonderlijk dat

ik als Roma jochie van 11 zo langs de deuren trok. Inmiddels ben ik 65 jaar en ik trek nog steeds langs de dorpen in de omtrek om oud ijzer bij mensen op te halen. Ik kan niet anders; ik heb nooit leren lezen en schrijven. Mijn vrouw is ook van Roma-Sinti afkomst, maar zij heeft meer onderwijs gehad.

65 jaar oud

Volgens Roma begrippen zijn wij beiden, met onze 65 jaar, oud. Ik ben nog redelijk gezond, maar mijn vrouw is vaak ziek. Ze heeft veel last van haar longen. We zijn altijd buitenmensen geweest die weer en wind moesten doorstaan. Tegenwoordig staan we met onze kinderen op een woonwagencentrum. We wonen in vaste wagens en reizen niet meer met de caravans. Gelukkig hebben onze kinderen werk en gaan onze kleinkinderen naar school. Dit is goed voor hen. Met ons is het anders gesteld; de oudere generatie heeft de overgang van reizend de kost verdienen naar wonen op deze vaste plaatsen meegemaakt. Zo goed en zo kwaad als het ging, hebben wij meegewerkt om de kinderen naar school te krijgen. Ook nu helpen we, als het nodig is, om de kleinkinderen naar de dichtstbijzijnde school te brengen. We zien dat onze kinderen op deze manier een andere bestemming krijgen dan wij en onze voorouders eeuwenlang van generatie op generatie hebben meegemaakt.

Nieuwe wagen

We hebben een nieuw, grote, huurwagen van de woningcorporatie toegevoegd gekregen. Meer ruimte, maar de

Tegenwoordig staan we met onze kinderen en kleinkinderen op het woonwagencentrum

huurprijs en de prijzen van gas en elektra zijn daardoor ook hoger geworden. We hebben de gemeente gevraagd deze bedragen in te houden op onze uitkering. Toch hebben we schulden gemaakt bij de zorgverzekeraar en diverse andere instellingen. We kunnen het allemaal niet meer bijbenen. Van onze kinderen kunnen we niet veel financiële hulp verwachten; zij moeten zelf hard werken om het hoofd boven water te houden.

Van onze kinderen kunnen we niet veel financiële hulp verwachten; zij moeten zelf hard werken om het hoofd boven water te houden.

Maatje

Vanuit de kerk is iemand langs geweest

die bezorgd is over onze situatie en zich om ons bekommert. We hebben wel een contactpersoon bij de Sociale Dienst maar die kijkt alleen maar naar hun eigen belang en verdiept zich niet in ons leven; het leven dat zich hier dagelijks afspeelt. De man die namens de kerk kwam heeft vroeger onderwijs gegeven aan Sinti en kent onze cultuur en onze zorgen. Hij kan als tussenpersoon tussen ons en de contactpersoon van de Sociale Dienst optreden. Hij wordt als 'maatje' ingezet.

Deze man is al een keer bij ons in de wagen geweest en heeft een hele stapel papierwerk meegenomen. Papieren die mijn vrouw in laatjes opgeborgen had. Veel enveloppen hadden we zelfs niet eens meer opengemaakt. Dat krijg je wanneer je niet meer weet waar je aan toe bent; als je er geen gat meer in ziet.

Verwaarlozen

Het maatje gaat alles voor ons uitzoeken. Inmiddels gaat het zo slecht dat we onszelf verwaarlozen. We gaan niet meer naar de tandarts.

We kunnen het eenvoudigweg niet meer betalen. En dat terwijl er geen tand meer

heel is en wij allebei veel pijn hebben. Het maatje gaat ook uitzoeken of er een tandarts is die een begroting wil maken voor de kosten van de behandeling die voor ons nodig is. En ook of er fondsen zijn die de kosten voor onze behandeling zou willen betalen.

*Het maatje gaat alles voor ons uitzoeken.
Inmiddels gaat het zo slecht dat we onszelf verwaarlozen.
We gaan niet meer naar de tandarts.
We kunnen het eenvoudigweg niet meer betalen.*

GESPREK 2

Werk van opa

30 oktober 2018

Een broodwinning

Oud ijzer verzamelen; dat hebben wij van oudsher gedaan. Oud ijzer verzamelen is nu een vak geworden, een broodwinning. Wij ouderen kunnen niet anders. We zijn dagelijks onderweg om het ijzer op te halen en dan ontmoeten we mensen. Vaak moeten we vele kilometers rijden om een aanhangertje vol met oud ijzer te verzamelen. We hebben vaste klantjes die het oud ijzer voor ons opsparen; dat is het gemakkelijkst. Thuis worden de metalen gesorteerd en ontleed. Op deze manier kunnen we de verschillende soorten – koper, tin aluminium – schoon aan de groothandel aanbieden.

Tijdrovend

Dit werk is zeer tijdrovend, maar wel milieuvriendelijk. Het brengt echter niet zoveel op. Het is een vak uit het verleden dat meer en meer door de groothandel wordt overgenomen. De gemeenten zien er strikt op toe dat deze kleinschalige handel niet meer op de woonwagencentra gebeurt. Ook de Sociale Dienst let angstvallig goed op en bij overtreding wordt er gekort op de uitkering. Het resultaat is dat ons dit kleine beetje extra inkomen wordt ontnomen. Bovendien is onze manier van werken milieuvriendelijk. Het is dus een slechte ontwikkeling. Zowel voor het milieu als voor ons inkomen. De armoede waarin wij ons bevinden wordt hierdoor alleen maar groter.

Het resultaat is dat ons dit kleine beetje extra inkomen wordt ontnomen. Bovendien is onze manier van werken milieuvriendelijk.

Een extraatje dat je zelf verdient of het handje ophouden?

De mensen, vaak ouderen, die niets anders kunnen, wordt op deze manier hun traditionele vak ontnomen. Door deze maatregel wordt niet alleen hun inkomen minder, maar ook hun sociale dagelijks bestaan stort in. Met het extra inkomen uit het ophalen en verwerken van oud ijzer kunnen ze auto blijven rijden en een deel van de vaste lasten betalen. Ook extra kosten als ziektekosten, medicijnen en tandarts kunnen hieruit betaald worden. Wanneer dit extra inkomen wegvalt,

is de ramp compleet. Dan moeten we de kerk en de charitasinstellingen vragen om bij te springen. In het uiterste geval

zouden we gebruik moeten gaan maken van de voedselbank. Iets waar we ons enorm voor zouden schamen.

*Wanneer dit extra inkomen wegvalt,
is de ramp compleet. Dan moeten we de kerk en
de charitasinstellingen vragen om bij te springen.
In het uiterste geval moeten we gebruik gaan maken
van de voedselbank. Iets waar we ons enorm voor
zouden schamen.*

GESPREK 3

Doel van het project

Vanaf januari 2016 tot januari 2018

Traditie en heden kunnen goed samengaan

Traditie en heden kunnen goed samengaan

Het doel van het Roma project is om de Roma te helpen in te zien dat het leven en werken in onze samenleving er heel anders uit zal gaan zien dan in de tijd van opa. Het naar school gaan van de kinderen en jongeren zal normaal moeten worden en dat deze jongeren na hun schooltijd werk vinden in de samenleving moet een vanzelfsprekendheid worden. Dit zijn idealen waar wij graag aan mee willen werken.

Sterke traditie

De Roma kennen een zeer sterke traditie. In deze traditie was zelfstandigheid van

de familie uiterst belangrijk. De zonen en dochters volgden hun vaders en moeders op in het werk in en rond de wagen en in het verdienen van de kost met venten en handelen. Toen de Roma nog reisden, was venten en handelen veel makkelijker. Nu dit reizen niet meer kan en men is aangewezen op een vaste woon- en leefplaats zijn deze oude beroepen steeds moeilijker uitvoerbaar. Daarom is het nu van groot belang dat de kinderen en jongeren naar school gaan en zo hun talenten ontdekken en andere dingen leren dan hun ouders vroeger gewend waren. Ze moeten ervaren dat wat ze op school leren van nut is om later de kost mee te kunnen verdienen.

Daarom is het nu van groot belang dat de kinderen en jongeren naar school gaan en zo hun talenten ontdekken en andere dingen leren dan hun ouders vroeger gewend waren.

Traditie en scholing kunnen goed samengaan

Veel ouders zijn nog steeds erg terughoudend in het naar school sturen van hun kinderen. Ze houden hun kinderen liever dicht bij zich. Reden hiervoor is dat ze op school weleens de cultuur en de Roma traditie zouden kunnen verliezen. Maar naar school gaan en het behouden van de Roma traditie kan juist heel goed samengaan. De traditie zit namelijk diep geworteld in het gezin. Het respect hebben voor je ouders en de ouderen en het onderhouden van de Roma taal zijn heel belangrijk zijn en mogen niet verloren gaan. Het wonen in een woonwagen is ook een vanzelfsprekend onderdeel van de traditie. Deze traditie kunnen de jongeren voortzetten, ook al gaan ze naar school. Het bij elkaar wonen op een woonwagencentrum heeft veel voordelen. De woonwagenbewoners kunnen elkaar helpen en zij bemerken snel wanneer het slecht met iemand gaat.

Het wonen in een woonwagen is ook een vanzelfsprekend onderdeel van de traditie.

Bemiddelaar helpt een brug te slaan

Hoe kun je jongeren helpen om naar school te gaan, andere dingen te doen dan hun voorouders en tegelijkertijd toch thuis de oude Roma traditie behouden? Wij zijn ervan overtuigd dat er vaak

hulp van buiten nodig is om deze nieuwe weg te kunnen gaan. Willen de jongeren ontdekken dat zij talenten hebben en ervaren hoe ze deze kunnen ontwikkelen, dan hebben zij hulp nodig van school en wellicht ook van een bemiddelaar. Een bemiddelaar is iemand die het proces van scholing en het zoeken naar werk kan begeleiden. Iemand die de jongere in moeilijke tijden een hand geeft, helpt om op deze ingewikkelde weg verder te komen en niet onderweg af te haken. De bemiddelaar doet dit niet uit eigenbelang, maar in het belang van de leerling.

Een bemiddelaar is iemand die het proces van scholing en het zoeken naar werk kan begeleiden. Iemand die de jongere in moeilijke tijden een hand geeft, helpt om op deze ingewikkelde weg verder te komen en niet onderweg af te haken. De bemiddelaar doet dit niet uit eigenbelang, maar in het belang van de leerling.

Met hand en hart

De bemiddelaar werkt vanuit zijn hart. Met hart en hand zou je kunnen zeggen. Alleen een hand geven blijkt vaak te weinig. Roma jongeren hebben het vaak best moeilijk om deze grote overstap te maken; van de Roma werktraditie naar de huidige samenleving. Hier komt heel veel bij kijken weten we uit eigen ervaring. Ik kom uit Slowakije waar Roma nu nog steeds een zeer moeilijk bestaan hebben. Toch is het zetten van de stap van uit die omstandigheden naar een nieuwe wereld niet eenvoudig en kost het vaak pijn en moeite om zover te komen. Het is alsof je door een muur van vuur moet gaan. Het vuur doet pijn en

Slowakije: Aaneengesloten woningen met links ervan een losstaand toilet

zorgt voor littekens. Maar het vuur maakt je ook sterk; zoals goud dat door vuur gelouterd wordt. Omdat wijzelf de oude tijd in Slowakije en de tijd in Nederland hebben meegemaakt, weten wij hoe het is. Wij zijn zelf door dat vuur van armoede en ziekte gegaan en zijn hierdoor in staat om onze jongeren te helpen deze stap ook te nemen en op weg te gaan naar een nieuwe toekomst.

Ik kom uit Slowakije waar Roma nu nog steeds een zeer moeilijk bestaan hebben. Toch is het zetten van de stap van uit die omstandigheden naar een nieuwe wereld niet eenvoudig en kost het vaak pijn en moeite om zover te komen.

Marketingmanager

Onze oudste zoon is nu 12 jaar. Hij zit in de laatste groep van de basisschool. Dit jaar gaat hij naar de grote school hier vlak in de buurt. Hij weet al wat hij graag wil worden; marketingmanager. Waarom hij dat wil worden? Hij vindt het leuk om te onderhandelen, en naar andere landen te reizen. Hiermee denkt hij veel geld te kunnen verdienen. Wanneer ik vraag wat een marketingmanager precies doet, weet hij dat goed te verwoorden: 'Een marketingmanager maakt reclame voor producten van het bedrijf waar hij voor werkt en hij onderhandelt met andere bedrijven om deze producten aan de man te brengen'. Hij is pas 12, maar het is net of hij de handelaar uit de Roma traditie omvormt tot een handelaar in de moderne tijd. Hij heeft het onderhandelen en het reizen van zijn vader en moeder, zo verklaart hij zelf.

*Hij vindt het leuk om te onderhandelen,
en naar andere landen te reizen.*

Luxe zorgt voor minder respect

13 november 2018

*Respect voor elkaar
is ons hoogste goed.*

Respect voor ouderen

Het respect van kinderen voor ouders en grootouders is een groot goed in de Roma cultuur. Wij durven, uit eigen ervaring, te stellen dat luxe zorgt voor minder respect. In Slowakije, waar onder de meeste Roma absoluut geen sprake is van ook maar enige luxe, is het respect van kinderen voor ouders en grootouders heel groot.

*Wij durven, uit eigen ervaring,
te stellen dat luxe zorgt voor
minder respect.*

Als er geen luxe is

Wij wonen op een familie woonwagencentrum. Hier wonen kinderen, ouders en grootouders samen op één locatie. We hebben geen luxe. Alle families die hier wonen, moeten tobben om de eindjes aan elkaar te kunnen knopen. De grootouders hebben het net zo moeilijk als de jonge gezinnen. We zijn als het ware tot elkaar veroordeeld. Respect voor elkaar is ons hoogste goed. We kunnen niet zonder elkaar. Opa en oma helpen mee om de kinderen op te vangen wanneer wij niet thuis zijn. Omgekeerd helpen wij opa en oma bij gebrek, ziekte en ouderdom. Ook wanneer zij straks fysiek geholpen moeten worden, hebben wij als kinderen en kleinkinderen de plicht om dat te doen.

Verantwoordelijk voor moeder

We kennen in de familie een oma die op hoge leeftijd is gekomen. Ze heeft tien kinderen en de nodige klein- en achterkleinkinderen. Haar man is al vroeg overleden en ze heeft haar kinderen alleen moeten grootbrengen. We hebben veel bewondering voor haar. Nu zij zelf hulpbehoevend is geworden heeft haar oudste zoon, die inmiddels zelf al 70 jaar is, haar in huis genomen. Deze zoon is een heel lief persoon en als oudste van het gezin voelt hij zich heel verantwoordelijk voor zijn moeder. Het was mooier geweest wanneer één van de kleindochters zich ook voor oma had ingezet. Maar je ziet dat er toch een bepaalde afstand is gegroeid tussen deze twee generaties. Hiermee is ook het respect afgenomen.

*Maar je ziet dat er toch een
bepaalde afstand is gegroeid
tussen deze twee generaties.
Hiermee is ook het respect
afgenomen.*

Als er wel luxe is

*Ook wanneer er armoede heerst
kan er luxe zijn. Onder luxe
verstaan we dan het digitale
tijdperk waarin we leven.*

Wij maken ons ernstige zorgen over de toekomst. Ook in onze samenleving sluipt de luxe toch binnen. Ook wanneer er armoede heerst kan er luxe zijn. Onder luxe verstaan we dan het digitale tijdperk waarin we leven. Onze kinderen worden geacht naar school te gaan. Het is een zeer goede ontwikkeling dat kinderen naar school gaan en zich verder in de samenleving kunnen ontplooiën. Ze krijgen hiervoor meer kansen dan wij hebben gehad. Maar deze ontwikkeling gaat voor ons gevoel wel wat te ver. Vooral de digitale ontwikkeling. De kinderen leren met alle digitale middelen om te gaan. Dat is aan de ene kant goed, maar slaat aan de andere kant ook wel wat door. Wij moeten al deze digitale middelen aanschaffen omdat de school dat eist. De kinderen moeten er namelijk thuis ook mee werken. Maar wij vinden dat de kinderen thuis vooral kinderen van de ouders en kleinkinderen van de grootouders moeten kunnen zijn. We moeten ervoor waken dat zij niet alleen maar met de digitale wereld bezig zijn, maar ook oog blijven houden voor hun ouders en grootouders. Ze krijgen opdrachten mee van school en communiceren met vriendjes en vriendinnetjes. Ze zijn daardoor meer bezig met hun telefoon, iPod en Social Media dan met hun naaste omgeving.

Maar wij vinden dat de kinderen thuis vooral kinderen van de ouders en kleinkinderen van de grootouders moeten kunnen zijn. We moeten ervoor waken dat zij niet alleen maar met de digitale wereld bezig zijn, maar ook oog blijven houden voor hun ouders en grootouders.

Gino digitaal

Waakzaam zijn

De aandacht en het respect voor ouders, grootouders, broertjes, zusjes, neefjes en nichtjes - het familie- en gezinsgebeuren - wordt door de digitalisering makkelijk naar de achtergrond verdreven. Er is vaak geen tijd meer over om even bij opa of oma te helpen. Wanneer wij hier als ouders een opmerking over maken kunnen we een grote mond krijgen; zo'n opmerking wekt blijkbaar agressie op. Wij moeten als ouders waakzaam zijn en niet bang zijn hierover met onze jongeren en kinderen in gesprek te gaan. We moeten ze er attent op blijven maken dat respect belangrijk is en we als ouders het goede voorbeeld geven. Want ook wijzelf worden kinderen van deze moderne tijd en laten ons gemakkelijk meevoeren door de TV en de digitale wereld.

We moeten ze er attent op blijven maken dat respect belangrijk is en we als ouders het goede voorbeeld geven. Want ook wijzelf worden kinderen van deze moderne tijd en laten ons gemakkelijk meevoeren door de TV en de digitale wereld.

Het vroegere is nog maar kort geleden

Ook de moderne middelen in het huishouden – de luxe dus – maken het leven gemakkelijker, maar ook individueler. Vroeger hadden onze ouders geen wasmachine, maar ook geen water en elektra. Mama moest dagelijks bedelen om soms wel 10 kinderen of meer in leven te houden. Water werd in een beekje gehaald. Alle kinderen moesten meehelpen in de huishouding en bij de kostwinning. Het is voor ons nog niet zo lang geleden dat dit de dagelijkse praktijk was en in veel streken van Slowakije is dit nog steeds zo. Ik vergeet nooit wat mijn moeder voor mij en mijn broertjes en zusjes heeft betekend; hoe zij zich voor ons heeft uitgesloofd. Net als het goede dat wij nu voor onze kinderen doen ook nooit door hen vergeten zal worden.

Ik vergeet nooit wat mijn moeder voor mij en mijn broertjes en zusjes heeft betekend; hoe zij zich voor ons heeft uitgesloofd. Net als het goede dat wij nu voor onze kinderen doen ook nooit door hen vergeten zal worden.

Waarden laten wij ons niet ontnemen

We moeten onze kinderen niet aan het lot van de moderne wereld overlaten,

maar steeds met hen op zoek gaan naar respect. Respect voor alle mensen om ons heen. Wij zijn vaak streng voor onze kinderen. Als ze thuis komen met vieze woorden of andere dingen die niet pluis zijn, dan verbieden we hen dit soort taal te gebruiken en we zijn niet bang om ze te straffen. De goede waarden en normen die wijzelf van huis uit meegekregen hebben, laten we ons niet ontnemen. Wij blijven de vader en de moeder van onze kinderen. Ik zeg dit nadrukkelijk omdat de kinderen soms een loopje proberen te nemen met onze 'autoriteit' door verkeerde invloeden van buitenaf. Het is niet de bedoeling dat die invloeden de doorslag geven.

We moeten onze kinderen niet aan het lot van de moderne wereld overlaten, maar steeds met hen op zoek gaan naar respect. Respect voor alle mensen om ons heen.

Niet vroeg trouwen

Wij zijn geen voorstanders van de tienerhuwelijken die in de oude Roma cultuur gebruikelijk waren. Meisjes en jongens trouwden op jonge leeftijd met een partner die in een vroegtijdig stadium al door de ouders was geregeld. Ze trouwden bij vader en moeder in zodat hun ouders nog een grote invloed konden uitoefenen op het jonge echtpaar en hun kinderen die werden geboren en opgroeiden. We weten helaas uit eigen ervaring dat meisjes en jongens die zo vroeg trouwen zelf nog kinderen zijn en psychisch niet bij machte om zelfstandig hun kinderen groot te brengen. Toen onze ouders nog in familiegroepen woonden en rond trokken, was er constant hulp van familieleden.

*Toen onze ouders nog in
familiegroepen woonden en rond
trokken, was er constant hulp
van familieleden.*

In onze tijd gaan de kinderen naar school en hebben ze tot een bepaalde leeftijd leerplicht. Kind huwelijken zijn niet meer

nodig; niet meer van deze tijd. Onze kinderen krijgen de gelegenheid om naar school te gaan, zich te ontwikkelen en te ontplooiën naar de moderne maatstaven. Wij als ouders dienen hierin mee te gaan, maar er tegelijkertijd voor te zorgen dat onze waarden en normen gerespecteerd blijven.

Onze kinderen krijgen de gelegenheid om naar school te gaan, zich te ontwikkelen en te ontplooiën naar de moderne maatstaven. Wij als ouders dienen hierin mee te gaan, maar er tegelijkertijd voor te zorgen dat onze waarden en normen gerespecteerd blijven.

Romavrouw vroeger en nu

10 december 2018

Jonge Roma vrouw

Ik ben een open mens en zeg dingen op het eerste gezicht. Deze openheid is Roma vrouwen eigen. Velen hebben deze openheid echter verloren door hun leven in de Westerse samenleving. Misschien heeft de moderne maatschappij de monden van veel Roma vrouwen gesnoerd en zijn ze daardoor lui geworden. Ik ben nog een jonge vrouw, maar ik heb mijn portie wel gehad in Slowakije. In de 16 jaar dat ik hier in Nederland woon heb ik geen tijd gekregen om lui te worden; in tegendeel!

Misschien heeft de moderne maatschappij de monden van veel Roma vrouwen gesnoerd en zijn ze daardoor lui geworden.

Een zware taak

Roma vrouwen hadden vroeger een zware taak. Ze zorgden voor het huishouden en kregen in het algemeen veel kinderen. Kinderen die dagelijks moesten worden gekleed en gevoed en daar was geld voor nodig. Onze voorouders bedelden veel. Daarnaast probeerden zij de kost te verdienen door boeren te helpen met oogsten. Velen verkochten snuisterijen of ventten met galanterie langs de deur. Daardoor waren mannen én vrouwen goed in het onderhandelen. Ze hadden het hart op de tong en lieten zich niet gauw ompraten of afschepen.

Ze hadden het hart op de tong en lieten zich niet gauw ompraten of afschepen.

Aanhouders in het onderhandelen

Ze waren aanhouders. Dat moest wel want vaak zaten mensen er niet op te wachten om onze spullen te kopen; men ging ons uit de weg. De deur werd makkelijk voor onze neus dichtgeslagen of er werd zelfs helemaal niet open gedaan. Wanneer de deur wel openging, moest je snel en indringend je waar aanprijzen zodat de mensen geen tijd hadden om na te denken en maar snel geld gingen halen om van je af te zijn. Vooral wij als vrouwen waren goed in het aanprijzen van onze spulletjes en hadden gauw door met wie je te doen had en hoe je het beste kon handelen. We verdienden de kost met onze mond. Van kleins af aan werden de meisjes hierin opgevoed; ze gingen al heel snel mee met de moeders mee langs de deuren om zo het vak te leren. Dit was de beste leerschool. Ik kan nog steeds niet goed lezen en schrijven, maar ik ben nooit om een woord verlegen; ook niet in het Nederlands.

*Vooral wij als vrouwen waren goed in het aanprijzen van onze spulletjes en hadden gauw door met wie je te doen had en hoe je het beste kon handelen.
We verdienden de kost met onze mond.*

Drie generaties op enkele vierkante meters

Als Roma vrouw met kinderen zit ik tussen twee generaties. Met mijn ouders heb ik de tijd van het venten meege maakt en met mijn kinderen ben ik beland in de moderne tijd waarin kinderen naar school gaan. Mijn leven speelt zich af op een klein woonwagencentrum in Nederland en hier heb ik dus dagelijks te maken met drie generaties. De ouders van mijn man wonen achter ons op het hoekje. Zij venten bij het leven. Hun wagen is omringd door alles wat zij onderweg bij het venten hebben vergaard of wat door mensen afgedankt is omdat het voor hen onbruikbaar geworden is. Het lijkt een rotzooitje, maar voor hen is ieder voorwerp belangrijk.

Mijn schoonvader sorteert de spullen en schat ze op waarde. Kinderen en kleinkinderen helpen hem hierbij wanneer dit nodig is. Tegelijkertijd wonen hier ook

Tegelijkertijd wonen hier ook kinderen; kinderen die dagelijks naar school gaan

kinderen; kinderen die dagelijks naar school gaan. En dan natuurlijk mijn eigen generatie. De tussengeneratie; de kinderen van opa en oma die zelf weer kinderen hebben die naar school gaan. Ik behoor tot deze tussengeneratie.

Niet lui worden

Als wij volgens de regels van de huidige maatschappij moeten leven, worden we lui. Dit is jammer genoeg al het geval bij meerdere Roma gezinnen. Het is beter wanneer we uitgaan van onze eigen krachten en vaardigheden en op deze manier in het moderne leven proberen te staan. Om een voorbeeld te geven: wanneer opa volgens de regels van de huidige maatschappij leeft moet hij zijn oude beroep opgeven en mag hij geen 'rotzooi' hebben rond zijn wagen. Dit doet hij niet; hoe oud hij ook is, niemand ontnemt hem zijn levenswerk en lui worden zit niet in zijn karakter. Misschien is zijn werk en zijn woonwagen een doorn in het oog van de welstandscommissie en de gemeente, maar voor hem is het zijn leven.

Als wij volgens de regels van de huidige maatschappij moeten leven, worden we lui.

Werk

Wij volgen opa en oma niet op bij het venten en wij vergaren ook geen onbruikbare spulletjes om deze te verhandelen. De tussengeneratie hier op het woonwagencentrum werkt in de burgermaatschappij. Ze doen vrijwilligerswerk of hebben een vaste baan. Hier moeten we ons echt voor inspannen. Om werk te krijgen als Roma vrouw of Roma man moet je vaak een cordon van vooroordelen doorbreken. Dat we vanuit het verleden

Om werk te krijgen als Roma vrouw of Roma man moet je vaak een cordon van vooroordelen doorbreken. Dat we vanuit het verleden geleerd hebben mondfiat, ad rem, te zijn komt ons hierbij van pas. Door vooroordelen heen breken moet je echt zelf doen. Je moet laten zien en laten horen wie je bent. Dat je niet lui bent en dat je grote overlevingskracht bezit. Dat je jezelf ten dienste wil stellen van je gezin én van de samenleving.

geleerd hebben mondfiat, ad rem, te zijn komt ons hierbij van pas. Door vooroordelen heen breken moet je echt zelf doen. Je moet laten zien en laten horen wie je bent. Dat je niet lui bent en dat je grote overlevingskracht bezit. Dat je jezelf ten dienste wil stellen van je gezin én van de samenleving.

Kloof overbruggen

De Roma vrouw uit het verleden was de baas in het huishouden. En dat is ze nu nog steeds. Maar meer en meer groeit het besef dat de traditionele rollen van

man en vrouw in het gezin dienen te veranderen. Onze kinderen zijn Roma kinderen en wonen op een woonwagencentrum. Zo leven wij en zij gescheiden van de burgerbevolking. Dit betekent dat er voor ons als ouders en voor hen als kinderen best wel een grote kloof overbrugd moet worden. Een kloof richting onderwijs en een kloof richting werk. Op school worden onze kinderen als Roma kinderen herkend. Ze komen van een woonwagencentrum en wonen achteraf. Er wordt kritisch naar onze kinderen en naar ons als ouders gekeken.

Op school worden onze kinderen als Roma kinderen herkend. Ze komen van een woonwagencentrum en wonen achteraf. Er wordt kritisch naar onze kinderen en naar ons als ouders gekeken.

GESPREK 6

Uit een andere wereld

26 februari 2018

Wat is er mis met de ventweg

Een video uit Slowakije wordt getoond. Een jongen laat zijn gewonde rug zien. Hij is mishandeld door de politie. Zijn moeder doet haar verhaal.

Wat gebeurt hier? In Slowakije is de oorlog bij wijze van spreken nog niet beëindigd. Veel Roma en Sinti worden als minderwaardigen behandeld. Men kan met hen doen wat men wil. Deze jongen bijvoorbeeld, is mishandeld door de politie en kan dit niet aangeven bij de hogere instanties. De overheid neemt het altijd

op voor de politie en zal zeggen dat de jongen het er zelf naar gemaakt heeft. Ook kan hij met zijn verwondingen niet naar het ziekenhuis want verwondingen die door de politie zijn veroorzaakt worden niet behandeld.

Communistische tijd

In de communistische tijd was het leven beter voor de Roma. Toen werd er geen onderscheid gemaakt. De Roma moesten net als iedereen werken en verdienden hetzelfde als de anderen. Discriminatie was strafbaar. Wij kennen een oudere Roma die heel goed kan schilderen, maar ook stratenmaker is. Hij heeft dat in de communistische tijd geleerd.

Wij kennen een oudere Roma die heel goed kan schilderen, maar ook stratenmaker is. Hij heeft dat in de communistische tijd geleerd

School en armoede

Een vrouw moest naar de gevangenis omdat ze de kinderen thuis hield van school. Kinderen naar school laten gaan kost veel geld en ouders moeten dat zelf opbrengen. Schoolgeld, eten, drinken, schoolmaterialen, het komt allemaal voor rekening van de ouders. De kinderen moeten er even netjes uitzien als burgerkinderen. Deze moeder kon dit niet opbrengen en had geen andere keus dan haar kinderen thuis te houden. De gevangenisstraf was het resultaat van deze verplichte keuze.

Hulp nodig

Als Roma komen we uit een heel andere wereld; een wereld, Slowakije, waar we niets betekenden en niet meetelden. Waar we straffeloos werden gediscrimineerd. Aandacht en hulp vragen is moeilijk voor ons.

We hebben vanuit de maatschappij aandacht en hulp nodig voor onszelf en onze kinderen. Alleen dan kunnen we stapjes vooruit zetten. Als Roma komen we uit een heel andere wereld; een wereld, Slowakije, waar we niets betekenden en niet meetelden. Waar we straffeloos werden gediscrimineerd. Aandacht en hulp vragen is moeilijk voor ons. We bedelden om eten, om te voorzien in ons levensonderhoud en zochten onze eigen weg aan de rand van de samenleving. Nu wonen we in Nederland, midden in de samenleving, en moeten we leren omgaan met het feit dat we van zoveel mensen afhankelijk zijn en zelf blijkbaar weinig in te brengen hebben.

Nu wonen we in Nederland, midden in de samenleving, en moeten we leren omgaan met het feit dat we van zoveel mensen afhankelijk zijn en zelf blijkbaar weinig in te brengen hebben.

Op de ventweg

Juist nu hebben we mensen nodig om ons heen die met ons op weg gaan.

Juist nu hebben we mensen nodig om ons heen die met ons op weg gaan. Onze weg naar school en werk is een zeer langzame en moeizame weg in vergelijking met anderen in Nederland. We zitten als het ware nog steeds op de ventweg. De meeste Nederlandse kinderen zitten op de snelweg; hun bedje is gespreid. Hun ouders zitten er goed bij en er bestaat al generaties lang een onderwijstraditie. Ouders helpen hun kinderen vooruit tot deze zelf weer kinderen krijgen. Bij ons is de situatie een beetje anders. Wij zitten op de langzame weg en onze vooruitgang in de samenleving gaat met vallen en opstaan.

Wij zitten op de langzame weg en onze vooruitgang in de samenleving gaat met vallen en opstaan.

We komen uit een traditie zonder onderwijs. Onze ouders waren analfabeet en wij hebben zelf maar heel weinig onderwijs genoten. Eigenlijk moeten we van voren af aan beginnen. Onze kinderen zitten tussen de kinderen die zich op de snelweg bevinden. Dit is lastig. Wanneer ze thuis zijn is hun situatie compleet an-

ders dan wanneer ze op school zijn. Wij kunnen onze kinderen vaak niet helpen met hun huiswerk. Ze moeten dit alleen proberen op te lossen.

Wanneer ze thuis zijn is hun situatie compleet anders dan wanneer ze op school zijn.

Wij kunnen onze kinderen vaak niet helpen met hun huiswerk.

Ze moeten dit alleen proberen op te lossen.

Eigenlijk moeten we van voren af aan beginnen.

Jeugdzorg op de stoep

Onze kinderen hebben extra hulp nodig van buiten het gezin.

Dit besef is nog niet overal doorgedrongen.

Onze kinderen hebben extra hulp nodig van buiten het gezin. Dit besef is nog niet overal doorgedrongen. Als onze kinderen in de problemen komen, staat al snel de jeugdzorg op de stoep. Vaak wordt gelijk gedreigd met uithuisplaatsing. Terwijl we juist gediend zouden zijn bij extra hulp voor onze kinderen; hulp die de ouders niet kunnen geven. Wanneer de kinderen het op school minder goed doen omdat ze geen hulp krijgen, vinden ze het vaak niet leuk meer op school. Dan gaan ze spijbelen of krijgen verkeerde vriendjes. Dan belanden ze in handen van justitie en is het leed niet te overzien.

Als onze kinderen in de problemen komen, staat al snel de jeugdzorg op de stoep. Vaak wordt gelijk gedreigd met uithuisplaatsing. Terwijl we juist gediend zouden zijn bij extra hulp voor onze kinderen; hulp die de ouders niet kunnen geven.

Arrogante hulpverlening

In Den Haag en Brussel bestaan potjes met geld bestemd voor de ontwikkeling van Roma kinderen. Wij zijn er voorstander van dat dit geld op de juiste wijze wordt gebruikt; om Roma gezinnen met kinderen bij te staan. Met dit geld kunnen de ouders hun kinderen bijles laten geven. Maar dit geld wordt niet op de juiste manier ingezet. Pas als het mis gaat met Roma kinderen blijkt er geld in overvloed te zijn dat gebruikt wordt om onze kinderen uit huis te plaatsen en nota bene in burgergezinnen (die van de snelweg) onder te brengen.

Pas als het mis gaat met Roma kinderen blijkt er geld in overvloed te zijn dat gebruikt wordt om onze kinderen uit huis te plaatsen en nota bene in burgergezinnen (die van de snelweg) onder te brengen.

De ouders blijven dan beschaamd en vernederd achter zonder kinderen en worden zo teruggeworpen in hun machteloze achterstandpositie van vroeger. Dit noemen wij arrogante hulpverlening. Wij zijn voorstanders van tijdige ontwikkelingshulp en maatwerk; per gezin dient bekeken te worden hoe de hulp het beste kan worden ingezet.

De ouders blijven dan beschaamd en vernederd achter zonder kinderen en worden zo teruggeworpen in hun machteloze achterstandspositie van vroeger. Dit noemen wij arrogante hulpverlening.

**Hulp aan ouders =
hulp aan kinderen**

Omdat de Roma zich op de ventweg - de langzame weg - bevinden, worden zij snel veroordeeld; men oordeelt veel te snel over hen. De onaangepastheid van de Roma aan de school, de wijk, de straat, wordt door iedereen gezien. Maar er wordt niet met ons meegelopen of liever we worden voorbij gelopen. De Roma hebben echter geen veroordeling maar begrip, warmte en hulp nodig.

De Roma hebben echter geen veroordeling maar begrip, warmte en hulp nodig.

Er zijn ouders die jaarlijks verschillende rechtszaken moeten doormaken omdat zij hun kinderen thuis houden van school, omdat er burenoverlast is, omdat de kinderen ruzie gemaakt hebben

met burgerkinderen of omdat één van de kinderen een fiets gestolen had. Dit alles kan voorkomen worden wanneer meer gezinshulp beschikbaar is. Hulp van bekwame mensen met een groot invoelingsvermogen die ouders kunnen helpen hun kinderen bij te staan op de weg naar school en werk.

Er zijn ouders die jaarlijks verschillende rechtszaken moeten doormaken omdat zij hun kinderen thuis houden van school, omdat er burenoverlast is, omdat de kinderen ruzie gemaakt hebben met burgerkinderen of omdat één van de kinderen een fiets gestolen had.

Geld om uitplaatsing te voorkomen

Het geld dat jeugdzorg pas inzet wanneer er sprake is van een uithuisplaatsing, zou juist ingezet kunnen worden om een uithuisplaatsing te voorkomen. Als kinderen geholpen worden, worden ook hun ouders geholpen om hun weg in de samenleving beter te vinden. Zo kunnen ze beter, met behoud van hun eigen cultuur, hun plaats in de samenleving innemen.

GESPREK 7

Eenzijdige hulpverlening is vernietigend – Zo kan het niet doorgaan

4 februari 2019

Zij kwam van Slowakije om hier te trouwen

Ongeveer 16 jaar geleden kwam zij uit Slowakije naar Nederland en trouwde hier met de zoon van een oom van mij. Ze kregen zes kinderen en woonden in het zuiden van het land. Door omstandigheden leefden zij van een uitkering. Toch hadden ze een gelukkig gezin. Vijf jaar geleden, op 24 juli, kreeg haar man een hersenbloeding en overleed aan de gevolgen hiervan. Ze bleef achter met zes kinderen, onder wie een dochtertje van vier maanden. Ondertussen overleed ook haar broer in Slowakije.

Hulp leidde tot uitplaatsing

Ze was in Slowakije arm geweest. In Nederland was ze gelukkig; hoewel niet rijk maar toch. Na de dood van haar man kwamen de hulpverleners om haar bij te staan. Een particuliere hulpverlener, Jeugdzorg en het Leger des Heils. De hulp die geboden werd leidde tot het uithuisplaatsen van drie van haar zes kinderen.

De hulp die geboden werd leidde tot het uithuisplaatsen van drie van haar zes kinderen.

De afstand tussen Oost-Europa, zoals Slowakije, en Nederland is klein.

In het laatste jaar sloeg bij haar de wanhoop toe en wilde zij uit het raam springen om zo een eind aan haar leven te maken. Haar kinderen slaagden er gelukkig in dit te verhinderen. Voor de hulpverleners was dit aanleiding om te stellen dat de moeder labiel was en ook niet meer voor de overgebleven drie kinderen kon zorgen. Ook deze kinderen werden haar ontnomen. Nu is ze vaak te vinden bij haar alleenstaande nicht van wie de man ook is overleden. Ze hebben steun aan elkaar.

De hulpverlening verdiept zich niet in de cultuur

In Slowakije is ook veel armoede, maar in die armoede delen we alles met elkaar.

Wij zijn Roma mensen en hebben een heel sterk gemeenschapsgevoel. In Slowakije is ook veel armoede, maar in die armoede delen we alles met elkaar. In Nederland denken de hulpverleners, waaronder het Leger des Heils en Jeugdzorg, hier anders over. De hulpverlening verdiept zich niet in de cultuur en de kracht van de Roma zelf, maar helpt vanuit het systeem. Vanuit de organisatie waarbij men in dienst is en waardoor men betaald wordt. In het geval van mijn nichtje is geen goede hulp geboden toen zij op jonge leeftijd weduwe werd en alleen voor haar zes kinderen moest gaan zorgen. De hulpverlener kwam binnen en meende orde te moeten scheppen volgens zijn eigen maatstaven.

De hulpverlener kwam binnen en meende orde te moeten scheppen volgens zijn eigen maatstaven.

De Roma cultuur is echter een cultuur waar veel mag en niets moet. Kinderen worden vrij opgevoed, maar wel altijd met respect voor hun ouders en andere mensen. Kinderen mogen eten wanneer zij hier behoefte aan hebben en buitenspelen wanneer zij dit willen. Natuurlijk zijn ouders streng voor de kinderen wanneer zij verkeerde dingen doen; ze worden hiervoor dan echt gestraft. Op de vrijheid die ze kennen, worden ze nu echter afgerekend.

De hulpverlening verdiept zich niet in de cultuur en de kracht van de Roma zelf, maar helpt vanuit het systeem.

Hulpverlener een soort spion

Als de hulpverlener die mijn nichtje kwam helpen zich eerst verdiept had in de Roma cultuur dan had ze mijn nichtje beter kunnen helpen. Nu was de hulpverlener meer een soort spion die allerlei verkeerde dingen in het gezin opmerkte; dingen die in de ogen van mijn nichtje helemaal niet zo verkeerd waren. Zij had haar man verloren en daarnaast werd ze ook door de hulpverlener in een kwaad daglicht gesteld.

Als de hulpverlener die mijn nichtje kwam helpen zich eerst verdiept had in de Roma cultuur dan had ze mijn nichtje beter kunnen helpen.

Alles verliezen

Omdat zij haar kinderen volgens de hulpverlener niet goed opvoedde, verloor zij drie van haar zes kinderen. Kinderen zijn toch geen auto die je kunt afpakken! Doordat ze haar kinderen af moest

staan, verloor zij haar zelfvertrouwen en identiteit. Wie was zij nog als moeder? Dit leidde, ondanks dat ze nog drie kinderen had voor wie ze moest zorgen, tot een poging om zichzelf van het leven te beroven. Ze was de moederliefde voor haar kinderen helemaal kwijtgeraakt. Dit is voor Roma begrippen niet te bevatten.

Ze was de moederliefde voor haar kinderen helemaal kwijtgeraakt.

Moeder werd alleen maar méér slachtoffer

Wij doen daarom een dringend beroep op de hulpverleners om in dit soort situaties aandacht te besteden aan de moeder of de vader die alleen met de kinderen achterblijft. Die heeft in de eerste plaats hulp nodig. In het geval van mijn nichtje kwamen de hulpverleners eigenlijk alleen maar voor de kinderen. Die zijn ondergebracht bij pleegouders. Als je de hulpverlening aan de kinderen in geld uitdrukt, dan staat dat in geen verhouding tot de hulp die aan de moeder is verleend. De moeder is eigenlijk alleen maar meer slachtoffer geworden. Wanneer er geld besteed was aan het helpen van mijn nichtje, aan het verder helpen van het gezin, dan waren al haar kinderen nog bij haar geweest. Nu blijft zij in de ogen van de hulpverlening achter als een mislukte vrouw en moeder.

In het geval van mijn nichtje kwamen de hulpverleners eigenlijk alleen maar voor de kinderen. Die zijn ondergebracht bij pleegouders. Als je de hulpverlening aan de kinderen

in geld uitdrukt, dan staat dat in geen verhouding tot de hulp die aan de moeder is verleend.

In het systeem geen plaats voor liefde en respect

Wat het meeste pijn doet in deze situatie, is dat de liefde van de hulpverlener voor dit gezin totaal ontbrak. Er is alleen gekeken naar de regels en het systeem van de hulpverlening, Jeugdzorg en het Leger des Heils. Mijn nichtje is in een systeem van hulpverlening terechtgekomen en zo ook behandeld. In het systeem is geen plaats voor liefde. Hierdoor is de liefde van de moeder voor haar kinderen ook ondermijnd. Deze vorm van hulpverlening is niet menselijk en mag niet zo doorgaan.

Mijn nichtje is in een systeem van hulpverlening terechtgekomen en zo ook behandeld. In het systeem is geen plaats voor liefde.

Pleidooi voor warme en vernieuwde hulpverlening

Wij willen een pleidooi houden voor de Roma vrouwen in Nederland die in dezelfde situatie zijn geraakt als mijn nichtje. Er zijn vrouwen die ook niet de juiste documenten bezitten en na de dood van hun man het land worden uitgezet. Vrouwen uit Oost Europa – in dit geval Slowakije – komen vaak uit arme Roma gezinnen. Zij bouwen hier een eigen gezin op, maar als er iets misgaat wordt hun leven nog verschrikkelijker dan hun eerdere leven in armoede in Slowakije. Wij doen daarom een beroep op zusters en broeders met een warm hart om deze vrouwen bij te staan en hen niet over te laten aan harteloze hulpverleners.

*Wij doen daarom een beroep op
zusters en broeders met een warm hart
om deze vrouwen bij te staan en hen niet over
te laten aan harteloze hulpverleners.*

**Mooie dingen in het leven
niet over het hoofd zien**

Er zijn zoveel mooie dingen in het leven waar deze hulpverleners achteloos aan voorbij gaan. God heeft ons allemaal geschapen; Hij is de uiteindelijk baas van alles. Hij stelt ons vaak op de proef om zo beter uit de problemen tevoorschijn te

kunnen komen. Samen dienen we naar de waarheid te zoeken; de hulpverlener en degene die hulp nodig heeft. Het kan niet zo zijn dat de hulpverlener degene die de hulp het hardst nodig heeft buitensluit zodat de mooie dingen in het leven geen kans meer hebben om te ontwikkelen. Zo zit de natuur niet in elkaar.

Zonopkomst: symbool van een nieuw begin. Er zijn zoveel mooie dingen in het leven waar deze hulpverleners achteloos aan voorbij gaan. God heeft ons allemaal geschapen; Hij is de uiteindelijk baas van alles.

Uitzendbureau voor Roma

28 november 2018

Waarom wegtrekken?

Veel Roma verkeren in een kring van armoede. Elkaar helpen kan alleen maar onderling binnen de kring. Het is echter moeilijk om elkaar te helpen om buiten deze armoedekring te geraken. Vroeger deelde men nog wat men had verkregen met bedelen. Maar zelfs het bedelen gaat niet meer in de eigen omgeving. Men moet nieuwe gebieden aanboren; gebieden waar bedelen nog door de vingers wordt gezien.

Vroeger deelde men nog wat men had verkregen met bedelen.

Een klik met Indiërs

Mijn neven en nichtjes zijn van Slowakije naar Ierland getrokken. Ierland – en ook Engeland – kent vanuit de koloniale tijd migranten uit India, Pakistan en Arabië. Indiërs en andere mensen uit die gebieden van de wereld zijn gastvrij en tonen respect. Zij hebben een Hindoeïstische godsdienst. Wij Roma zijn al meer dan 1000 jaar in Europa gevestigd. Door taal- en volkerenonderzoek hebben geleerden ontdekt dat de Roma oorspronkelijk uit India en Pakistan komen. In Slowakije kwamen mijn neven en nichtjes geen mensen uit India en die gebieden tegen. Nu zij in Ierland zijn verbazen zij zich met hen een klik te hebben. Na 1000 jaar weg te zijn geweest, is er bij hen in zekere zin een thuis te bespeuren. Zij herkennen in hun taal een deel van de Romataal terug.

Datzelfde geldt voor de traditie en het uiterlijk. Mede door die klik gaat het hen goed in Ierland. Zij worden, mede door hen, geholpen op school en werk.

Nu zij in Ierland zijn verbazen zij zich met hen een klik te hebben. Na 1000 jaar weg te zijn geweest, is er bij hen in zekere zin een thuis te bespeuren. Zij herkennen in hun taal een deel van de Romataal terug. Datzelfde geldt voor de traditie en het uiterlijk. Mede door die klik gaat het hen goed in Ierland.

Leegloop en criminaliteit

In de handel kunnen zij al gauw de kost verdienen. Jammer genoeg is door het aanscherpen van de milieueisen een deel van de kleine handelaren, oud ijzer verzamelaars, straatverkopers en venters, werkloos geraakt. Hiervoor kwam een uitkering in de plaats; geen vervangend werk. Voor velen werd het thuiszitten en rondhangen. Dit werkt leegloop en criminaliteit in de hand. Een reiziger en handelaar in hart en nieren moet je zijn vak niet ontnemen. Hij is creatief genoeg om een handeltje op te zetten waarmee hij toch zijn brood kan verdienen.

Hij is creatief genoeg om een handeltje op te zetten waarmee hij toch zijn brood kan verdienen.

Helaas treedt dan het gezegde in werking: 'Als het niet goedschiks kan dan maar kwaadschiks'. Hieruit komen illegale praktijken voort. Waarom gaan we niet rond de tafel zitten met deze gedupeerden om serieus te kijken naar het scheppen van werkgelegenheid zodat mensen zelfstandig kunnen blijven en er mogelijkheden komen voor kleine ondernemingen: zowel voor jong en oud en man als vrouw. Velen voelen zich tegenwoordig weggekeken, afgekocht. Of plat gezegd: gekortwiekt en als oud vuil aan de straat gezet.

Een reiziger en handelaar in hart en nieren moet je zijn vak niet ontnemen.

Voorbeelden van ondernemerschap

Wij hebben geen diploma's. Schoolervaringen en opleidingen in de burgersamenleving zijn pas net onder onze jongeren gestart. 99% van de dertigers en ouder zijn ervaringsdeskundigen en hebben hun vak – wat het ook mag zijn – in de praktijk geleerd. We kennen voorbeelden van Romajongeren die uitstekend kunnen koken. Koken is onder de Roma een cultureel trekje. Vaak gaat het vak over van vader op zoon, van moeder op dochter.

Koken is onder de Roma een cultureel trekje. Vaak gaat het vak over van vader op zoon, van moeder op dochter.

Er zijn veel gelegenheden in de Roma samenleving waar koken het hoogtepunt is. Dit geldt met name voor de Romafeesten. Er wordt dan een rijk gevulde dis opgediend met de lekkerste Roma gerech-

ten en lekkernijen. Het zijn niet alleen de vrouwen die zich bekwaamd hebben in de kookkunst; ook mannen kunnen goed koken. Het is echter uiterst moeilijk om deze – uit onze cultuur voortkomende vaardigheid – om te zetten in betaald werk. Voor de horeca zijn vergunningen nodig. Er moet kapitaal worden geïnvesteerd in gebouwen of er moet een mobiele keuken op wielen worden aangeschaft. De weg daarnaar toe blijkt in de praktijk erg moeizaam te zijn. Misschien is het ook een kwestie van vertrouwen. In voorbeelden uit de praktijk blijkt dat vertrouwen in een Roma-ondernemer vaak niet groot is en dat hier met name vooroordelen aan ten grondslag liggen.

Jong geleerd is...

Het zijn niet alleen de vrouwen die zich bekwaamd hebben in de kookkunst; ook mannen kunnen goed koken. Het is echter uiterst moeilijk om deze – uit onze cultuur voortkomende vaardigheid – om te zetten in betaald werk.

Voorwaarden ontbreken

Nederland kent uitzendbureaus voor Polen en andere buitenlandse werknemers, maar nog niet voor Roma. We weten dat er veel vraag is naar arbeidskrachten in de bouw, horeca en verzorging. Hetzelfde geldt voor seizoensarbeid zoals bollen pellen en oogstwerkzaamheden. Roma zijn vaak ongeschoold, maar wel bereid hard te werken. Echter, de voorwaarden om werk te krijgen ontbreken vaak.

De Roma die hiernaar toe komen, weten vaak de weg niet. Zij komen met hun caravan of camper inwonen bij kennissen en leren dan pas hoe ze moeten handelen.

Het geld voor levensonderhoud raakt al gauw op. Met als gevolg illegale handelingen en praktijken waar justitie aan te pas komt. Dan is gauw het einde zoek; gevangenisstraf of uitzetting is vaak het gevolg en begint voor de Roma de zoektocht naar werk en onderkomen weer van voor af aan; vaak in een buurland.

Echter, de voorwaarden om werk te krijgen ontbreken vaak. De Roma die hiernaar toe komen, weten vaak de weg niet.

Recht op een menswaardig bestaan

Een speciaal uitzendbureau dat rekening houdt met de achtergronden van de Romawerkzoekenden uit Oost-Europa zou de weg kunnen wijzen. Zo'n speciaal uitzendbureau zou door het Rijk of Brussel gesubsidieerd kunnen worden. De Roma uit de achterlanden van Oost-Europa hebben recht op een menswaardig bestaan. Wanneer dit niet mogelijk is in hun eigen land, dan maar in één van onze Westerse landen.

Een speciaal uitzendbureau dat rekening houdt met de achtergronden van de Romawerkzoekenden uit Oost-Europa zou de weg kunnen wijzen. Zo'n speciaal uitzendbureau zou door het Rijk of Brussel gesubsidieerd kunnen worden. De Roma uit de achterlanden van Oost-Europa hebben recht op een menswaardig bestaan.

GESPREK 9

Ongedocumenteerden vragen om bevrijding uit het niemandsland

28 november 2018

Er ontstaan kloven in de samenleving; kloven die door halsstarrigheid niet te overbruggen zijn. Dit leidt alleen maar tot ellende.

Hoeveel Roma in Nederland, jong en oud, zijn nog niet gedocumenteerd? Een ongedocumenteerde bestaat niet voor de instanties, gemeente, verzekering, gezondheidszorg, enzovoorts. Ongedocumenteerd zijn valt niet te ontduiken. Het werkt criminaliteit in de hand. Wanneer je geen geld binnenkrijgt van een uitkering of werk leidt dit tot illegaal

handelen. Zou het voor de IND niet beter zijn mee te denken over de toekomst van ongedocumenteerden?

Zou het voor de IND niet beter zijn mee te denken over de toekomst van ongedocumenteerden?

Mensonwaardige situaties

We kennen afwijzingen na lange procedures om documenten te krijgen. Echter er wordt niet stil gestaan dat het leven van alledag gewoon door gaat: de liefdesrelatie tussen jonge mensen, waar ze ook vandaan komen en wie ze ook zijn en de kinderen die worden geboren. Er

Voorbeeld 1: *Verschillende malen is zij het land uitgezet. Zij wordt dan naar een stad in Oost-Europa gebracht waarvan 'verondersteld' wordt dat zij daar vandaan komt. Haar man, zelf in het bezit van documenten, komt haar dan weer ophalen want zij is zijn wettige vrouw, moeder van hun zoon en oma van hun kleinkind. Waarom wordt zij niet met rust gelaten? Dit kost de staat handen vol geld en zorgt binnen de familie voor spanning en ergernis. De moeder ervaart dit keer op keer als een traumatische ervaring.*

Voorbeeld 2: *Zij is in Nederland geboren maar is daarna waarschijnlijk niet ingeschreven in de basisadministratie van de gemeente. Is zij stateloos? Nu is zij moeder van vier kinderen. Procedures na procedures moeten worden doorlopen met de gemeenteburgemeester, met de IND. Niemand weet precies hoe het verder moet. Afwijzing na afwijzing volgen. Het overstijgt de moedeloosheid en het tast haar waardigheid aan tot het diepst van haar ziel. Wie ben ik nog? Het schaadt haar gezondheid. Zij is niet verzekerd en kan de gezondheidszorg die zij hard nodig heeft vanwege stress en psychische klachten niet betalen. Ziekenhuizen en huisartsen weren haar. Zij moet hulp zoeken in Duitsland voor gezondheidszorg. Het gezin en vooral de kinderen lijden hier hevig onder zowel thuis als op school. Het gaat lijken op een doodlopende weg. Wie kan het tij keren?*

ontstaan kloven in de samenleving; kloven die door halsstarrigheid niet te overbruggen zijn. Dit leidt alleen maar tot ellende en tot mensonwaardige situaties. Begrip van beide kanten voor elkaar zou toch tot een oplossing moeten leiden.

Er ontstaan kloven in de samenleving; kloven die door halsstarrigheid niet te overbruggen zijn.

In 2010 heeft het Pastoraat Woonwagengedwongen bewoners in Nederland, het PWN, gevraagd aan de wetenschapswinkel van de Universiteit van Tilburg om de problematiek van staatlloosheid, van Roma in het bijzonder, nader te onderzoeken. Rosita Usmany heeft deze problematiek in kaart gebracht onder de titel: **Staatloosheid** *Onder de Roma in Nederland*.

Invloed van het Geloof

16 oktober 2018

Alledaags geloof is het geloof van elke dag

Onder de 32 deelnemers van de Landdag van het PWN op 4 oktober waren ook woonwagenbewoners, Roma en Sinti, die luisterden naar de lezing van professor Hans Geijbels. Wij vroegen naar hun bevindingen. Enkelen onder hen, jonge Roma-ouders, reageerden met het volgende verhaal. Zij keken namelijk verder; naar de kern van waar het bij de uiterlijke devoties om gaat. De invloed van het geloof in Jezus in het dagelijks leven. Zij vertelde samen met hem, haar man, het volgende: 'De lezing ging over alledaags geloof, maar ik hoorde daar niets over

zeggen. Ik hoorde niet zeggen over wat ik denk dat het alledaags geloof inhoudt. Wat is de achtergrond en de bedoeling van de devotie?'

Jezus het voorbeeld

Alledaags geloof is voor mij de manier waarop we elke dag met elkaar omgaan. Jezus was daar een voorbeeld van. Elke dag dat hij bij ons op aarde was, zo lezen wij in de Bijbel, ging hij rond om mensen te helpen, zieken te genezen, duivels uit te drijven, kinderen te zegenen, arme mensen een hand toe te steken en bange mensen aan te raken en rustig te maken en ga zo maar door. Hij liet ons zien hoe we elke dag moeten geloven. Hij bracht mensen samen om hen te vertellen hoe wij dat ook dienen te doen. En in de Bij-

Slowakije: devotie in het alledaagse leven

bel staat dat hij dagelijks vele mensen samenbracht.

Elke dag dat hij bij ons op aarde was, zo lezen wij in de Bijbel, ging hij rond om mensen te helpen, zieken te genezen, duivels uit te drijven, kinderen te zegenen, arme mensen een hand toe te steken en bange mensen aan te raken en rustig te maken en ga zo maar door.

Mensen hingen aan zijn lippen

Mensen wilden graag horen hoe ze van elkaar dienen te houden en hoe ze met elkaar moesten omgaan. Velen waren de weg van het alledaagse geloof kwijt en werden onderdrukt door de godsdienstige leiders. Want zij verkondigden alleen theorieën, maar in de praktijk buiten zij mensen uit en legden hen zware lasten op. Zij dachten dat dat de ware godsdienst was en dat ze zo de wil van God deden. De synagogen stroomden vol met mensen die aan Jezus lippen hingen en ze liepen weg van de toenmalige voorgangers. En deze voorgangers werden heel jaloers en afgunstig op Jezus omdat Jezus heel praktisch en echt was. Hij verkondigde het geloof in God met een groot hart voor mensen.

Mensen wilden graag horen hoe ze van elkaar dienen te houden en hoe ze met elkaar moesten omgaan.

Jezus houdt van mensen

God liet door Jezus zien hoe hij van de mensen hield, wat liefde betekent. Hij heeft zelfs zijn leven gegeven om de mensen te redden. Je ziet het ook in onze

tijd. Als in de kerken niet meer gesproken wordt over de liefde dan lopen de kerken leeg. Als de mensen in de kerk weer iets zouden horen hoe je in deze tijd van elkaar kunt houden dan worden ze weer nieuwsgierig in die blijde boodschap.

Als de mensen in de kerk weer iets zouden horen hoe je in deze tijd van elkaar kunt houden dan worden ze weer nieuwsgierig in die blijde boodschap.

Twee keer gedoopt

Ik ben twee keer gedoopt. Eén keer als baby voor de katholieke kerk en één keer toen ik zestien was voor een andere godsdienst. Ik ben nu weer katholiek omdat ik vind dat de katholieke kerk de hele Bijbel verkondigt en niet alleen de mooie stukken eruit haalt die mensen voor zich zelf graag horen. En als je over God praat in de kerk, moet je dat ook buiten de kerk in praktijk brengen. Dat miste ik wel. In het andere geloof probeerden de predikanten wonderen te doen om indruk te maken en lokten valse getuigenissen uit. Ze deden beloften die niet konden worden waargemaakt. En er was ook geen respect voor de moeder van Jezus. Ik hou van mijn moeder zoals ook Jezus van zijn moeder hield. In het andere geloof wilden ze weinig over Maria horen en over de liefde voor haar. Dat vond ik een groot gemis.

En er was ook geen respect voor de moeder van Jezus. Ik hou van mijn moeder zoals ook Jezus van zijn moeder hield. In het andere geloof wilden ze weinig over Maria horen en over de liefde voor haar. Dat vond ik een groot gemis.

Mariakapel Sint Janskathedraal

Arme mensen helpen

Laatst hebben we een gesprek gehad op Facebook met een Roma jongen van 21. Het gesprek begon 's avonds en duurde tot in de vroege morgen; hij wilde over zijn verdriet praten. Hij was zijn vader en moeder kwijtgeraakt. Hij kwam uit een grote rijke familie. Maar toen hij alleen stond, is hij in een kleine oude caravan beland waar zelfs geen handdoek was om zich er mee af te drogen. Hij was rijk geweest maar de familie om hem heen was arm van hart. God geeft mensen de gelegenheid om in het leven rijk te worden met de bedoeling om armen te helpen en niet om de rijkdom voor zichzelf te houden.

God geeft mensen de gelegenheid om in het leven rijk te worden met de bedoeling om armen te helpen en niet om de rijkdom voor zichzelf te houden.

We moeten daarom altijd de deur open zetten voor arme mensen, voor de mensen die niets hebben en op straat zwerfen. Onder de armen kunnen engelen zijn die God gestuurd heeft. Daarom mogen we nooit arme mensen in het dagelijks leven afwijzen. Jezus zelf vertelt in het evangelie het verhaal van Lazarus en de rijke man die in de hel belandt als voorbeeld.

*Onder de armen kunnen engelen zijn die God gestuurd heeft.
Daarom mogen we nooit arme mensen in het dagelijks leven afwijzen.*

Hij woont onder ons

In het dagelijks leven gaan wij niet op zondag naar de kerk. Wel op de grote feestdagen zoals Pasen en Kerstmis. Met

Pasen uit respect voor Jezus. Hij is iemand die voor mij zijn leven heeft gegeven. Hij is een en al liefde. En daarom is hij God. Want waar liefde is daar is God. En ook met Kerst omdat de liefde onder de mensen is gekomen, onder alle volken van alle tijden en van alle landen. Hij woont nu onder ons en we kunnen hem niet meer voor de gek houden.

Hij woont nu onder ons en we kunnen hem niet meer voor de gek houden.

Wij zien hem niet want hij is naar de hemel gegaan maar zijn Geest leeft onder ons en leeft in ons verder. Zoals mijn vader en mijn kind zijn overleden maar hun geest in de hemel is en in ons verder leeft. Het lichaam is weg maar de geest is bij ons en kan niet meer overlijden. Dat geloof ik en daar ben ik zeker van omdat Hij dat heeft gezegd. Dat geloof, die zekerheid, zijn veel mensen kwijtgeraakt. Toen ik mijn kind ben kwijtgeraakt ben ik heel boos geweest zelfs hysterisch. Ik heb op God gescholden. Mijn kind heeft nooit iemand kwaad gedaan. Ze was puur. Nu is ze puur bij God. Ik moest mijn kind kwijt raken om verstand en kracht te krijgen om opnieuw voor anderen te leven en om voor medemensen door het vuur te kunnen gaan.

Wij zien hem niet want hij is naar de hemel gegaan maar zijn Geest leeft onder ons en leeft in ons verder. Zoals mijn vader en mijn kind zijn overleden maar hun geest in de hemel is en in ons verder leeft.

Verloren vertrouwen terugvinden

Eerst had ik geen kracht meer. Het was alsof ik alles had kwijtgeraakt. Een hulpverlener kwam langs, want mijn ander kind ging niet meer naar school omdat wij steeds in het ziekenhuis moesten zijn en we het kind meenamen. Zij verwees ons naar een ander hulpverlener van de school waar mijn man vroeger op had gezeten. Hij was iemand die zelf heel gelovig was en de pastoors van de kerk goed kende. In hem vonden we het verloren vertrouwen in het leven weer terug. Want in het ziekenhuis – toen ons kind kwam te overlijden – waren wij ook het vertrouwen in de kerk en de pastoor kwijtgeraakt. Dat kwam omdat, toen ik de pastoor in het ziekenhuis heel erg nodig had, hij gewoon zei dat hij geen tijd had voor ons. Dat waren slechte ervaringen. Hoe kun je nu zeggen tegen iemand wiens kind overlijdt dat je geen tijd voor hem hebt?

In hem vonden we het verloren vertrouwen in het leven weer terug. Want in het ziekenhuis - toen ons kind kwam te overlijden - waren wij ook het vertrouwen in de kerk en de pastoor kwijtgeraakt.

De hulpverlener luisterde goed

De hulpverlener luisterde heel goed naar ons en nam alle tijd. Onze zoon was toen drie en een half jaar. Hij had epilepsie aanvallen gekregen van alle spanningen en ongeregelheden die wij moesten ondergaan. Kinderen op zo'n leeftijd kijken naar je en zien je huilen en vol spanningen zitten. Dat doet wat met hen. De hulpverlener zorgde ervoor dat de kinderen weer naar een goede school gingen, een school waarmee hij met zijn

eigen zoon goede ervaringen had. Aan de ene kant vonden we dat fijn, aan de andere kant maakte het ons angstig dat de kinderen – als wij ze niet bij ons hielden – iets zouden kunnen overkomen. De directeur van de school begreep onze gevoelens en hij kwam persoonlijk onze zoon ophalen en weer thuis brengen. Dat was heel lief van hem en gaf ons vertrouwen. De hulpverlener bleef bij ons komen. Hij kon soms heel hard zijn, maar liet ons niet vallen en bleef met ons in

gesprek. Hij had zelf veel meegemaakt. Wij vertrouwden hem en hij was een voorbeeld voor ons. Hij liep met ons mee in het dagelijks leven en begeleidde ons stapje voor stapje uit het diepe dal.

De hulpverlener bleef bij ons komen. Hij kon soms heel hard zijn, maar liet ons niet vallen en bleef met ons in gesprek. Hij had zelf veel meegemaakt.

Mariakapel Sint Janskathedraal
's-Hertogenbosch

Een kaarsje opsteken. Als wij een kaarsje opsteken, dan maken wij een vuurtje aan om de aandacht van God of Maria of een andere heilige te vragen. Als wij het kaarsje opgestoken hebben, maken we een kruisteken of een kniebuiging als een groet naar God en het begin van ons gebed. In het gebed vertellen wij in stilte het verhaal waarom wij de aandacht vragen en sluiten af met de vraag ons te helpen en om dank je wel te zeggen voor de nog te ontvangen weldaden.

Ontwikkelingshulp en maatwerk voor Roma

14 januari 2019

Waarom komen Roma, vaak nog jonge gezinnen, naar Nederland?

Er komen veel jonge Roma naar Nederland. Redenen zijn:

1. De armoede onder de Roma is groot en veel jonge gezinnen hebben een uitzichtloze toekomst.
2. De discriminatie van Roma is groot. Dit staat de ontwikkeling en de ontplooiing van de jonge Roma in eigen land in de weg.
3. Er bestaan veel vooroordelen vanwege de Roma achtergrond.
4. Partnerschap wordt gedeeld met Roma die al hier in Nederland gevestigd zijn.

Hopeloze situatie ontvluchten

Nederland staat bekend als één van de rijkere en vrijere landen in de wereld. Dit ontgaat ook de Roma niet. De afstand tussen Oost-Europa en Nederland is klein en makkelijk te overbruggen; ook met eenvoudige en goedkope reismogelijkheden. Het is dus geen wonder dat jonge Roma hun uitzichtloze situatie ontvluchten, het risico nemen en op goed geluk naar Nederland afreizen. Men vestigt zich vaak in de grote steden zoals Den Haag en sluit zich aan bij de Roma die daar al wonen.

Vrij verkeer in Europa

Nederland is zich ervan bewust dat dit vrije verkeer in Europa voor iedereen uit de lidstaten is weggelegd. Of men nu rijk is of arm, man of vrouw, jong of oud,

Roma of geen Roma. De weg is voor iedereen open en begaanbaar; naar welk land dan ook. Naast de keuze voor andere rijke landen, kiest een gedeelte van de jonge Roma voor Nederland.

Gastvrij of afhoudend

Nederland staat niet bekend om zijn gastvrijheid. Nederland vraagt Roma niet naar Nederland te komen. Dat doen ze wel bij arbeidskrachten die direct inzetbaar zijn op de arbeidsmarkt.

Voorbeeld uit de praktijk

Een wethouder uit een kleine gemeente vertelde laatst dat hij eenvoudig direct honderd Polen zou kunnen aantrekken voor een vleesfabriek die kampt met een groot arbeiderstekort. Toen hem werd voorgehouden dat er ook jonge Roma in zijn gemeente wonen die werkzoekend zijn en heel graag in deze fabriek zouden willen werken, antwoordde hij dat Polen direct inzetbaar zijn en dat de aanloop tot werk voor Roma veel te lang en veel te duur is.

Kern van het project; ontwikkelingswerk voor Roma

Durft Nederland ontwikkelingswerk op te zetten in eigen land door Roma arbeiders die zich hier vestigen of al wonen klaar te stomen voor de arbeidsmarkt? Deze Roma arbeiders zijn arm, worden gediscrimineerd en lijden onder vooroordelen. Zij hebben ontwikkelingswerk nodig om toegang te krijgen tot de arbeidsmarkt.

Het kost te veel tijd en te veel geld aldus een wethouder

In de gemeente van deze wethouder zien we dat een jonge Roma als tiener een gezin heeft gesticht en bij zijn ouders is gaan inwonen. Dit heeft tot overlast en uiteindelijk tot uithuiszetting geleid. In de jaren daarna is er nog steeds weinig perspectief en de kansen op de arbeidsmarkt nemen alleen maar af. Hierdoor neemt de criminaliteit toe.

Wat is het alternatief wanneer er geen werk te vinden is?

Roma blijven, om allerlei redenen, naar Nederland komen. Als de Roma hier geen kansen krijgen, dan verandert hun situatie niet ten opzichte van hun situatie in het land van herkomst. Het gevolg is dat zij niet teruggaan, maar aan de rand van de Nederlandse samenleving proberen de kost te verdienen. Dit kan zijn door het verkopen van de Straatkrant – wat in bepaalde streken van Nederland verboden is – of door criminele handelingen met alle gevolgen van dien.

Plan van aanpak

Ervaringsdeskundigen uit de Romabevolking zetten zich in om de nieuwe Nederlandse Roma verder te helpen. Zij kampen echter met financiële problemen en kunnen daardoor de hulp niet goed uitvoeren. Het is van groot belang dat voor deze hulp financiële middelen worden gegenereerd en dat er een plan van aanpak gemaakt wordt. In dit plan zullen de volgende punten uitgewerkt moeten worden:

1. Hulp bij betere huisvesting.
2. Zorgen dat de kinderen van deze jonge gezinnen direct naar school kunnen.
3. Jonge mensen helpen met inburgeren zoals dit ook bij Syriërs gebeurt.

4. Zorgen dat gezinnen gebruik kunnen maken van de gezondheidszorg door middel van de CZ gezondheidsverzekering.
5. Behulpzaam zijn en de overheid gelegenheid geven de gezinnen te leren kennen zodat de overheid een goed beeld krijgt van wat de problemen zijn.

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW)

Dit plan zal worden voorgelegd aan het ministerie van SZW. De ervaringsdeskundigen gaan vervolgens in gesprek met het ministerie van SZW zodat dit ministerie een goed beeld krijgt van de positie van de Roma in Nederland. Zij zullen ook bemiddelen bij gemeenten om dit plan ten uitvoer te brengen.

Wonen in een huis met een lekkend dak

Foto's uit Slowakije door Antoon Egging

De huizen van de familie in Slowakije zijn afgedankte en voor onze begrippen onbewoonbaar verklaarde woningen en laten veel te wensen over.

Oma en haar kleinkinderen

De foto's zijn gemaakt door Pater Antoon Egging tijdens zijn bezoek aan de familie ten behoeve van het boekje: 'Met liefde en respect redden we het'. Er is een familieliefwantschap tussen de familie in Slowakije en het jonge Romagezin van dit levenswerkboekje.

Pater Egging heeft in Slowakije gewerkt van 1997 tot 2005 vanuit de congregatie van de missionarissen van het Heilig Hart. Van 2003 tot 2005 was hij verbonden

aan de gemeenschap waar jongere Roma woonden.

De foto's zijn gemaakt om een indruk te geven van het leven van de familie in Slowakije en de aandacht te vestigen op hun levenssituatie. Huisvesting, afgedankte en voor onze begrippen onbewoonbaar verklaarde woningen, werk en onderwijs laten veel te wensen over. Alhoewel deze slechte levensomstandigheden beter zijn dan op verschillende andere plaatsen in het land. Zie foto pagina 42.

Woonerf vlakbij het dorpje

Buitenleven

Keuken en kamer in het eenvoudige huis

Kinderen groeien hier op en gaan naar school

In midden Slowakije een Romanederzetting iets buiten het dorp.

Voorbeeld uit de praktijk

Een wethouder uit een kleine gemeente vertelde laatst dat hij eenvoudig direct honderd Polen zou kunnen aantrekken voor een vleesfabriek die kampt met een groot arbeiderstekort. Toen hem werd voorgehouden dat er ook jonge Roma in zijn gemeente wonen die werkzoekend zijn en heel graag in deze fabriek zouden willen werken, antwoordde hij dat Polen direct inzetbaar zijn en dat de aanloop tot werk voor Roma veel te lang en veel te duur is.

A.u.b. Groen licht voor de Roma!

Eerder verschenen levenswerkboekjes:

Toen, nu en dan?

Een levenswerkboek van drie dertigers onder de Roma. Een gezamenlijke productie van het Pastoraat woonwagengewoners, Sinti en Roma in Nederland (PWN) en het MST mensen in beeld houden. Augustus 2017.

Het verleden is nog zo dichtbij

Een levenswerkboek van drie Sintivrouwen
Een productie van het Pastoraat woonwagengewoners, Sinti en Roma in Nederland. Mei 2018.

Werken aan de toekomst

Een levenswerkboek van drie dertigers onder de Sintivrouwen. Een productie van het Pastoraat woonwagengewoners, Sinti en Roma in Nederland. Maart 2019.

De stem van volksgenoten

In het tot stand komen van het vierde levenswerkboek van het PWN 'Met liefde en respect redden we het' ontpoppen een jonge vader en moeder zich tot de stem van volksgenoten. Zij geven in dit boekje aan waar jonge Romagezinnen mee te kampen hebben.

Ze beseffen zeer goed wie zij zelf zijn en waar zij vandaan komen. Als vader en moeder van een jong gezin delen zij hun eigen dagelijkse wederwaardigheden. Ze zien duidelijk de positie van hun ouders en voorouders in de samenleving. Tegelijk zijn zij zeer intens begaan met de jonge Romagezinnen in binnen en buitenland die het moeilijk hebben en zich op hun weg begeven. Zij maken zich zorgen en zijn verontwaardigd over de misstanden in de hulpverlening en de traagheid van de instanties om Roma aan het werk te helpen. Zij schamen zich voor mensen in de samenleving die de kracht en de liefde van Romamoeders en vaders ondermijnen met harde systemen en weinig vooruitzichten. Ze ontwaren in zich de bekwaamheid om zelf hulpverlener te zijn als ervaringsdeskundigen.

Zij beseffen heel goed dat zij dit niet alleen kunnen dragen en doen een dringend beroep op de samenleving om solidair te zijn.

De rode draad van liefde en respect

De rode draad die door de inhoud van dit boekje loopt, is de rode draad van liefde en respect voor hun eeuwenoude cultuur en de mensen die het beleven. Deze kostbare waarden willen zij voor geen geld prijs geven. 'Wij willen waken over ons kostbaar erfgoed van een veelzijdige en kleurrijke cultuur en willen dit aan onze kinderen doorgeven.' 'Als in de hulpverlening voor de Roma de liefde en het respect ontbreekt' zo zeggen zij, 'zijn wij Roma ten dode opgeschreven. De geschiedenis toont dit aan.'

Jan van der Zandt m.s.c.

Met liefde en respect redden we het

Levenswerkboek van een jong Roma gezin

Een uitgave van de Stichting Media PWN
Emmaplein 19 C, 5211 VZ 's-Hertogenbosch - € 5,00